

Po svetu

Papež francoskim škofom. V veliki nesreči, ki je zadela Francijo, so bile besede, ki jih je papež Pij XII. naslovil na Francoze, zanje velika tolažba in hkrati vzpodbuda. Papež je namreč poslal francoskim škofom posebno poslanico, ki je bila objavljena francoskim vernikom. V tej poslanici izraža sv. oče francoskemu narodu svoje sočutje in obenem nado v skorajšnjo obnovo in preporod Francije. Saj je ta narod zadelo že mnogo nesreč, toda nobena ga ni mogla uničiti. Sv. oče je globoko prepričan, da bo francoski narod začel z delom okoli narodne obnove, še preden bo sklenjen mir. Ta narod je našel v veri in milosrčnosti neumorno moč, s katero se bo uprl težavam in tegobam ter zopet nastopil pot časti in krščanske pravice.

Tri od Nemcev zasedene pokrajine priključene rajhu. Usoda Alzacije in Lorene (ki sta pripadali Franciji) in samostojne kneževine Luksemburg je radi zasedbe po Nemcih že odločena. Omenjene pokrajine so dobile civilno nemško upravo in gauleiterje, ki bodo neposredno podrejeni Hitlerju. Za gauleiterja v Loreni je imenovan Jožef Bürckel, dosedaj gauleiter na Dunaju, za gauleiterja Alzacije Robert Wagner iz Monakovega, za gauleiterja Luksemburga pa Gustav Simon. V Luksemburgu je bila uvedena nemščina kot edini uradni in javni jezik, in nemška policija je zasedla vso pokrajino.

Sv. oče pomaga beguncem. Sedanja vojna in razni dogodki, ki se v zvezi z njo razvijajo, povzročajo ogromno bedo prebivalstva. Med največje bednike spadajo gotovo begunci. Zapustiti morajo svoj dom, svoje imetje ter bežijo, da si rešijo golo življenje. Ti ljudje so v resnici vredni pomilovanja. Samo pomilovalno čustvo tem bednikom nič ne pomaga. Potrebna je dejanska pomoč, predvsem gmotna podpora. Tako ravna sv. oče z ozirom na begunce: poleg besed tolažbe in bodrenja jim naklanja tudi gmočno podporo. Poročali smo že, kaj vse je storil sv. oče beguncem iz Poljske. Sedaj poročajo listi, kako se je sv. oče zavzel za romunske begunce iz Besarabije in Bukovine. Izročil je namreč svojo nunciju v Bukarešti, monsignoru Cassula, večjo vsoto denarja, ki se naj porazdeli med najbednejše med temi reveži.

Oborožena sila Združenih ameriških držav v bližnji bodočnosti. Dne 20. julija je podpisal ameriški predsednik Roosevelt zakon, ki

predvideva gradnjo za 1.325.000 ton novih bojnih ladij. Ako bo predala Amerika do leta 1947. te ladje službi, bo posedala vojno mornarico 35 velikih ladij, 20 nosilk letal, 88 križark, 378 rušilcev in 180 podmornic. Povišek v letalstvu je tako predviden, da bo že na podlagi od predsednika 10. julija predpisane zakona na razpolago 35.000 bojnih letal pri letni produkciji od 25.000 letal. Ogromna vsota, katero bo stal ta oboroževalni program, znaša z oborožitvijo na suhem deset milijard dolarjev. Doslej so imele Združene države pod orožjem 240.000 vojakov. Vojaška komisija senata je odobrila 24. julija zakonitev splošne vojaške obveznosti. Predvsem bodo začeli 1. oktobra z vpoklicem 400.000 regrutov. To stanje je mogoče zvišati na 11 milijonov z moštvom od 21 do 30 let. Oskrbnjeno je, da bosta zaenkrat najbolj moderno oborožena dva milijona mož. Po izreku predsednika Roosevelta imajo Združene ameriške države možnost, da lahko ustvarijo obrambni vojni stroj, kakršnega še ni videlo človeštvo.

Razmotrivanja o zavzetnosti Gibraltarja

Nekdaj in danes

»Slov. gospodar« je že objavil zgodovino Gibraltarja. Iz te so lahko čitatelji posneli, da so dosedanji zgodovinski dogodki doka-

zali, da je ta angleška trdnjava doslej veljala za nezavzeto in je obdana od nekakega baje-slovja.

Res pa je, da se je položaj gibraltarske trd-

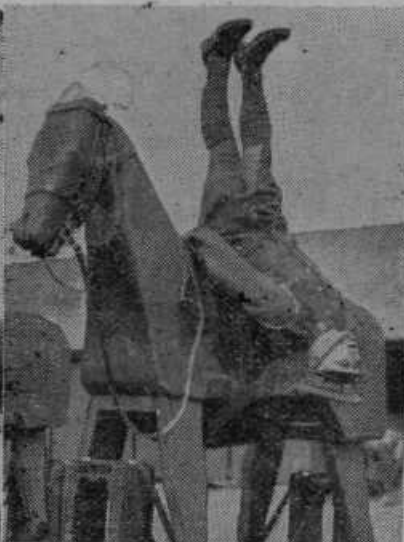
V zvezi z raznimi n'rovnimi prizadevanji se večkrat imenuje tudi ime papeževega tajnika kard. Maglione

Znani francoski politik Paul Boncour je bil od francoske vlade poslan v važni službi na Vzhod

Srebrna krsta faraona Pausaniasa, ki je bil tast kralja Salomona in je živel okrog leta 1000. pred Kr. r.

Takole vežbajo angleške konjeniške regrute, da bi jih vsestransko usposobili za vojaško službo

ji, da jo lepo pozdravim. Pa molita v nebesih za mamo in za atka tudi, kajne, Tonček!»

Jurij je na glas zastokal in treščil skozi duri na hodnik pred oknom. Čez nekaj časa mu je žena zaklicala:

»Tonček umira!«

Mož je razburjeno planil v sobo, otrok pa je še nekajkrat globoko dihljal, rameni sta se mu dvignili in potem omahnili. Tiho ihtel, pa vendar zbrano in mirno je stala Tilka ob postelji. Sklonila se je še enkrat čisto k otroku in je na glas molila:

»Ljubi Jezus, pridi k meni, pridnega me ti naredi! Majhno moje je srce, vanje nihče drug ne sme kakor božje Detece.

Ljubi angel varuh moj, bodi vedno ti z menoj!...

Sveta Marija, Mati božja, prosi za nas grešnike zdaj in ob naši smrtni uri. Amen.«

Deček, ki so mu bile usta in oči odprte, se ni več zmežil; odšel je v lepšo domovino na oni svet. Ko je Tilka otroku zatisnila oči, je Jurij zamolklo kriknul, ves trup se mu je stresel, kakor se strese drevo, ko ga zadene sekira. Tilka je bila bleda, vendar je bilo videti, ko da

ji med solzami kroži smehljaj okoli ust. Po eni strani je privoščila otroku, da je rešen trpljenja, po drugi strani pa se ji je zdelo, da je tudi sama rešena hude skrbi; kajti zdaj je vedela, da sta oba otroka za zmeraj na dobrem, ko se je vedno tako bala, kaj bo z njima, če bosta rastla zraven nekrščanskega očeta. Juriju ta blaženi mir na ženinem solznem licu ni ušel; ko nož ga je zbolel. Vrgel se je na mrtvega otroka, zakopal glavo v blazino zraven mrtve glave in zatulil:

»Zdaj nimam na božjem svetu nikogar več!«

Ta krik bolesti je ženo tako pretresel, da je šla na hodnik in se bridko razjokala. Ko se je čez nekaj časa vrnila, moža ni več bilo. Po prstih je šla k njegovi spalnici in pogledala skozi priprta vrata. Jurij je bil tu. Z razširjenimi rokami je klečal pred lepo Marijino podobico, ki je še zmeraj visela nad njegovo posteljo.

Dva dni nato so nesli rajnega Tončka k fari. Drugič v zadnjih petih letih je bil Končnik pri maši. Že pri Ančkinem pogrebu je komaj premagoval svojo žalost in bolest; pri Tončkovem je bil blizu obupa. Ko nož so ga bodli otožni spevi s kora. Tiščal je roke na obraz in je krčevito ječal, tako da se je ljudem okoli sebe zasmilil. Proti koncu maše je postal na videz mirnejši. Očitno mu je zbujač cerkev z zbranimi verniki toplejša čustva in ga je navdajala s pobožnim mirom.

Končnik se je bal, da bo Tilka takoj po pogrebu spet šla; pa se je zmotil. Žena mu je rekla, da bo ostala,

od nevarnega mesta. — Kljub vsemu pa je mina eksplodirala blizu »Cagla« in Angleži so naglo izpluli iz luke.

Ponašanje živali v ognju topov. Čudno je, pa vendar je tako. V svetovni vojni se je divjačina še razmnožila. Seveda, ko so začeli topovi svojo smrtno pesem, so se razbežale živali na vse strani. Iz Francije so pobegnili jeleni, ki so se bili razplodili v bivših kraljevskih gozdovih, tja do Rena. Mnogo merjascev se je zateklo v švicarske Alpe. Bežali so celo volkovi, na zahodnem bojišču manj kakor v Karpatih, kjer jih ni manjkalo. Te zveri, ki so bile včasih vedno spremljevalce vojnih pohodov, so zaradi novih metod bojevanja obrnile bojiščem rep. Niso pa bile vse živali enako straho-

njave, ki je ključ do Sredozemskega morja, z moderno tehniko orožja povsem spremenil.

Zastarelost trdnjave

Take trdnjave, kakor je Gibraltar, ne bi dandanes nihče več zidal. Znak najmodernejše trdnjave teh dni je velika razsežnost in globoka razčlenitev. Gibraltar pa samega sebe zapira. Moderna trdnjava je tako rekoč gibliva, ker se v njeni prostornini premikajo čete in morejo iz zaledja prihajati divizije na ogrožena mesta. Obramba Gibraltarja pa je negibna, mora se zadovoljiti s tem, kar vsebuje in kolikor streliva, orožja in prehrane je še od prej v njej. Torej čeprav bi bila trdnjava opremljena z najmodernejšim orožjem, je treba reči, da je trdnjava zastarela.

Težko in lahko trdnjavsko topništvo

Vprav orožje pa je na Gibraltarju zastarano. Večidel mislimo, da ima trdnjava težko topništvo. Zares so ondi dolgocevniki topovi 30 do 23 cm kalibra. A 30 cm je le malo in še ti niso najmodernejši. Isto velja o 23 cm topovih, ki jih je baje več.

Glede na srednje topništvo pa je na Gibraltarju še slabše. Večina teh topov je povsem zastarana. Stojijo v kazematah, ki so jih že pred stoletji vsekali v skalo. To so galerije z vrati, a ta naprava ni več varna spričo modernih topov. Ob morski strani je lahko topništvo. Ti topovi so za napade na morju in so bržkone tudi zastareli.

Protiletalske baterije

Edino, kar je na Gibraltarju novo in moderno, so protiletalske baterije najmodernejšega kova. To je poskrbel poslednji guverner general Ironside.

A vprav s protiletalskim streljanjem se odkrije Ahilova peta — ranljiva točka — Gibraltarja. Protiletalska obramba mora biti na prostem in s tem se obrne pogled na baterije, ki so prav tako na prostem. Trdnjava Gibraltar je na ta način v oblasti križnega ognja nasprotnika, in vse orožje, ki je na prostem, bo na ta način brezpogojno uničeno.

Tako je možno na Gibraltarju onemogočiti vsakršno obrambo zračnih napadov. Ker morajo protiletalski topovi streljati na vse strani, so razporejeni po nezavarovanih mestih te trdnjavske skale, in sicer po najvišjem grebenu. Ondi pa se nudi sovražnemu topništvu najjasnejši cilj.

Topništvo brez kritja

Isto velja o težkem topništvu, ki je skoraj vse na prostem. Topovi 30 cm kalibra so na primer prav tako na vrhu grebena, in sicer prav tako le zato, da morejo streljati na vse

strani. Kar se tiče 23 cm topov, so večinoma na terasah, ki so jih napravili na južnovzhodnem obronku skale. Tudi ti so torej kar na prostem. Seveda jih je mogoče obstreljevati z morja.

Po vsem tem je dognano, da nima protiletalsko topništvo in težko topništvo nobene kritja spričo sovražnika. Bistveni obrambni deli gibraltarske trdnjave so torej v nevarnosti, da bi bili že koj v začetku napada uničeni, seveda le tedaj, če bi bil nasprotnik dovolj močan.

Obramba

Resnična težkoča pri napadu na Gibraltar je ista, kakor je bila že pred stoletji, namreč lega trdnjave, ki stoji deloma na skali, deloma pa v skali. Stoji na nekakšnem polotoku, ki je na severu z 1 km širokim zemeljskim pasom združen s kopno zemljo.

Če bi pehota napadla Gibraltar, bi težko izvedla napad, ker ni prostora za razvoj. Vprašanje je, kaj bi mogla trdnjava sama storiti v svojo obrambo. Najprej je moči na zemeljski progi opraviti razne pionijske ukrepe. Pravijo celo, da je vsa ta proga podminirana, in prav lahko bi se ta 1000 m široki prostor zožil na nekaj sto metrov širine.

Dalje je vse srednje topništvo osredotočeno na sever, na zemeljsko progo. Sicer so pa ti srednji topovi zastarani. Vendar so to baterije, ki so vzdane v skalo, dasi v starokopitne galerije. Brez dvoma so Angleži storili vse, da so že dane težkoče za napadalca na vse mogoče načine še povečali.

Težki nemški možnar v položaju na francoski obali, ki bo streljal ob pričetku nemške ofenzive čez morje v Anglijo

Ogljene ščetke

dobavlja najhitreje
za vse vrste električnih strojev in
aparatur
Domača tvrdica

RUDOLF PASPA
Zagreb, Koturaška 69

Dve različni nalogi

Gibraltar mora izpolnjevati dve različni nalogi. Prva je ta, da nudi angleškemu brodogradu oporišče, druga pa, da opravlja nadzorstvo nad morskjo ožino ali jo v sili zapre.

Za primer napada pomorsko oporišče za brodogradje odpade

Če bi se pojavili kakršni koli vojaški dogodki na gibraltarskem področju, ne bi mogla trdnjava nič več biti oporišče angleškega brodogradu. Vojno pristanišče v Gibraltarju, čigar oba vhoda sta z mrežami in hodi zavaranana proti podmornicam, je nezavarovano v oblasti nasprotnikovih baterij. Če bi sovražnost izbruhnila, bi Gibraltar kot oporišče brodogradu odpadel, in če angleška pomorska oblast tega ne bi hotela razumeti, bi prvi del napada na Gibraltar takoj s topovskim ognjem in z bombami uničila vojno pristanišče.

Drugi del napada

Drugi del napada pa je zavzetje skale same. Mogoče bi bilo s topovskim ognjem in z letalskimi napadi uničiti trdnjavsko topništvo in tako ogroziti skalo nad morskjo ožino. Da bi zavzetje morske ožine uspelo, pa bi bilo treba obvladati tudi kopno vojsko na Gibraltarju. To je treba storiti s pehoto, dasi v zvezi z vsem drugim orožjem. Pomisliti je treba pri tem še na to, da se Gibraltar ne bi mogel več upirati letalskim napadom, da bi padaleci zasedli zemeljsko progo, da bi se mogle slednjič izkrcati sovražne čete — torej je Gibraltar vendarle premagljiv! Mogoče pa bo padel Gibraltar v Londonu — za zeleno mizo — a ne v Gibraltarju?

**SLEHERNI SLOVENE SE MORA ŽIVO
ZAVEDATI, DA MOREMO LE V MOČNI
JUGOSLAVIJI OHRANITI NARODNO IN
VERSKO SVOBODO, SLOVENSKO OMIKO,
PESMI IN UMETNOST.**

(Dr. Jože Jeraj v knjigi »Slovenci in Jugoslavija«, ki se dobi za 2 din v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila.)

petne. Drugače tako zasmejavani dolgočese se je hrabro držal. Ni se bal kanonade, ne tankov. Njegovi prirodni sovražniki so izginili, lov na divjad je bil na bojiščih s puško prepovedan. Zato so se zajci zelo razmnožili. Tudi ptice so ostale in mnoge pevke so vsako jutro ob basu težkega topništva vežbale grla. Neka lastavica se je ugnezdila komaj meter proč od zakrite cevi strojne puške, ki je stalno regljala smrtonosno pesem predse.

30 krat so vpadli Nemci v Francijo. Francoski zgodovinar Victor de Saint-Genis, avtor znane knjige »Dedni sovražnik«, ki je izšla l. 1876., je v svoji knjigi opisal vse nemške vpade na francosko ozemlje in je ugotovil, da so Nemci vpadli v Francijo že 28-

kakor je obljubila, en mesec in da mu bo po najboljši moči gospodinjala; toda delj ko štiri tedne ne more ostati, ker ima le toliko dopusta. Možu se je obraz spalil, ni pa je vprašal, kje je in kaj dela. Tilka se je tudi izognila nadaljnjemu razgovoru in se je posvetila gospodinjstvu s tako vnemo, kakor da misli za zmeraj ostati. Poslom nasproti je bila resno prijazna, dobro jim je kuhala, zahtevala pa je natančen red. Zaradi tega so jo spoštovali in jo imeli radi. Z možem je bila še zmeraj hladna in je spregovorila le toliko, kolikor je moralo biti. Kljub temu jo je ob vsaki priliki poiskal in je zadovoljno gledal, kako skrbno in spretno gospodinja. Večkrat mu je pogled otožno obvisel na njeni postavi. Zdela se mu je lepša in mikavnejša ko kdajkoli, stari, ljubi spomini so se mu budili in včasih ga je hotelo srce premagati, tako da je že bil na tem, da bi ji odkril vse, kar je čutil in mislil. Toda njeno hladno vedenje mu je ubranilo. Seveda ji je bila znana sramota, ki se je držala njegovega imena, in gotovo bi mu ne verjela, če bi ji zatrjeval, da je nedolžen.

Ženi ni ušlo, da bi se ji mož rad približal. Smilil se ji je, toda s silo je premagovala ljubezen, ki je tudi v njenem srcu jela znova kliti. Na združitev je tem manj mislila, ker je bila prepričana, da ji je bil nezvest, in ga ni mogla več spoštovati. Pa vsaj odkrito bi ji naj priznal svojo krivdo in naj bi jo skesano prosil za odpuščanje! Na to pa je zaman čakala. On ni mogel premagati svoje

plahosti in svojega še vedno živega ponosa, ona pa je menila, da je pod njeno žensko častjo, da bi rekla prvo besedo, ko ji je toliko hudega prizadejal. Tako sta živela eden zraven drugega, njuni srca pa nista našli eno do drugega.

Tilka je tudi zapazila, da moža še druge skrbi tarejo. Po ure in ure je presedel za mizo in je računal in venomer računal. Pogosto je hodil zdoma, vendar se je vsak večer vračal.

Večkrat je prišel tudi doktor Hudnik na Ledine in se je navadno dolgo pogovarjal z gospodarjem. Ker advokat prej kdaj Tilke še ni poznal, mu jo je Končnik lahko predstavil kot svojo gospodinjko, ki se piše Dobrovnik. Advokata je Tilkina lepota več ko iznenadila, laskal se ji je na vse načine, Tilka pa mu je vračala s prezirom in zaničevanjem.

Nekega večera se je Končnik pozno vrnil domov. Zapazil je na ženi nenavadno razburjenje. Ko je povedal, mu je Tilka, ko sta bila sama, rekla:

»Hudnik je bil tu; nesramen je. Če me ne bo pustil na miru, bom morala prej od hiše, kakor sem obečala.«

»Kaj?« je planil Končnik pokonci. »Ali ti je kaj storil?«

»Nadležen je bil,« je kratko odgovorila.

»Ta lump, falot! Temu lisjaku bom posvetil,« je rohnol mož. Kar kuhalo je v njem, s pestjo je udaril po mizi in jel ko nor po sobi gor in dol letati.